

249294 אני התגייסתי בספטמבר 1952, השתחררתי באפריל 1955.

בעצם מאז במילואים מסגן משנה עד אלוף משנה כל ה...
יורם: איך הגעת ל-101?

קצ'ה: אה... בגדול, שמעתי שמקימים את היחידה הזו ומיד התנדבתי וזה לקח בערך אני חושב עשרה ימים שהגעתי לשם.

יורם: איך מגיעים לשם?

קצ'ה: בוא נגיד, אני הגעתי דרך מאיר הר-ציון שהוא ידיד שלי מילדות ונוער ושהוא סיפר לי על זה שהוקמה... שהולכת ומוקמת היחידה הזו, זהו, אמרתי לו שאני מעוניין ונתתי לו את הפרטים שלי ואחרי באמת עשרה ימים, שבועיים מקסימום קבלתי העברה מסודרת וזהו ועברתי.

יורם: מה עושים שמה? אימונים? אם כי כבר הייתם...

קצ'ה: לא, לא, לא, היו אימונים מה שנקרא ניווטים, לחימה, לוחמה זעירה, חבלה קשר קרב-מגע, זה בגדול. הרבה, הרבה ניווטים, הרבה הליכה ברגל, והרבה פעילות האימונים היו תוך כדי, אני בשבוע שהגעתי, הגעתי ביום ראשון, ביום שלישי הלכתי לסיור הראשון מעבר לגבול, ביום חמישי באותו שבוע הלכתי לסיור שני וביום שישי נסעתי הביתה בן-אדם אחר. זהו... באמת, אימונים אינטנסיביים, יחס רציני, הרגשה של נגיד... התרוממות נפש. שאתה מבצע ועושה דברים הכי חשובים שאפשר לעשות באותו זמן כחייל. חדרים אמונה שאנחנו עושים טוב, שאנחנו עושים חשוב וזהו. מה צריך בן אדם, מה צריך בחור בן שמונה-עשרה וחצי יותר מזה?

יורם: למה דווקא הוקמה היחידה?

קצ'ה: תראה, היחידה הוקמה, נגיד ככה, א' – לשלוש מטרות: (1) השגת מודיעין, (2) פעולות מנע, (3) פעולות תגמול, זה בעצם אומר ב... בכמה מלים את הכל.

הרמה הייתה גבוהה גם בגלל אותה מוטיבציה והסטנדרטים. אתה יכול להשוות את היכולת שלנו אז גם מבחינת הכלים שהיו בידינו וגם מבחינות נוספות להשוות ל... מה שיודעים לעשות היום. יש לי בן קצין בצנחנים ועוד שני בנים ב"ש"לדג" ואין מה להשוות למה שהם יכולים לעשות ועשו ומה שהם יכולים לעשות מול מה שאנחנו יכולנו. אבל היינו תקופה כל תקופה והמשימות שלה זה היה נוער מצוין. הכל זה בעיה של מנהיגות. כשיש מנהיגות כמו שריך, אז האנשים עושים מבצעים כמו שצריך ואם לא אז לא... זה בעצם ה...
יורם: אתה זוכר את הפעולה הראשונה שלך?

קצ'ה: פעולה פעולה?

יורם: פעולה פעולה, בעקבות מה? מי, מה, מו?

קצ'ה: אני חושב שזה בעקבות רציחות שני שומרים בנוה-אילן. עשינו את הפעולה הזאת בין בית-סירא לבית-לקיה בית-נובא, באזור ההוא שם, איפה שהיום מודיעין, מכבים, רעות. אני חושב, אני לא מאה אחוז בטוח, יצאנו להתקיף תחבורה, בצענו, את מי שהיה צריך וזהו. למדנו הרבה באותה פעולה: איך לעשות, מה לעשות, כיצד לעשות. הלכנו לפעולה כמגששים באפלה. לא היו שום... אין להשוות עם התורת-לחימה מבחינת מודיעין, מכל הבחינות למה שיודעים היום. אבל זהו... זכותם של הראשונים.

יורם: אחר כך זה נעשה שגרתית?

קצ'ה: כן, תשמע, בוא נגיד אני פעם אמרתי שלגבול יש ריח מיוחד, יש טעם גם מיוחד, אבל אחרי שאתה... בפעמים הראשונות, זאת אומרת אתה עובר גבול אתה נכנס לאיזה דריכות ומתח אבל עם ההרגל זה נעשה שגרה, נעשה הרבה יותר פשוט, הכל גם לנווט, גם ללכת, גם לבצע, לחזור בשלום וגם האמונה ביכולת שלנו בכשר-הבצוע גוברת ועם זה, זאת אומרת אתה לוקח על עצמך משימות יותר מורכבות וזהו, ומצליח יותר גם.

יורם: אתה יכול לספר לי ממש בפרוטרוט על פעולה אחת?

קצ'ה: אתה יודע, אני אספר לך, אני אספר, אני אספר. אני אספר על אחת הפעולות שלפי דעתי גם הייתה מהמורכבות שבצעה 101. מהמורכבות. פעולה לא קלה. זה היה בדצמבר '53 זמן קצר גם לפני הפרוק והירידה לצנחנים והפקוד על הצנחנים. היה מקרה של רצח של שני מושבניקים ממושב זכריה שלייד נתיב הל"ה, בית-שמש... והוטל עלינו ללכת לחברון להגיע לשכונה מסוימת, לאתר בית ולראות שהנפגעים, לוודא שהנפגעים יהיו גברים, לא נשים וילדים, לפוצץ, לחסל ולחזור בשלום. יצאנו עם החשיכה, בחמש בערב זה כבר חושך, זה היה חורף, התחלנו ללכת.

יורם: מאיפה יצאתם?

קצ'ה: מאזור נתיב הל"ה עם אה... בלי שום קשר, בלי שום קשר, בלי מכשיר קשר. כי מכשירי קשר שהיו אז, שיש היום, יש לך טלפון קטן שאתה מדבר אתו לאמריקה אבל אז מכשיר קשר היה מ.ק. 300 שמשקלו היה 20 ק"ג והטווח שלו ארבעה חמישה ק"מ. חברון מנקודת היציאה שלנו הייתה בערך 22 – 23 ק"מ וברור שאין... שאין שום מכשיר, אז לא היה שום מכשיר שנותן קשר בטווח כזה. עכשיו, זה שאין לך קשר, גם אתה לא יכול לדווח מה קורה גם לא יכול אם חס וחלילה אתה צריך לקבל עזרה או חילוץ או משהו כזה. אבל יש לזה גם יתרון, לא יכולים להפריע לך, עוד דבר שהיה שהוטל עלינו, נאמר לנו שאם עד שעה שתים-עשרה בלילה לא מגיעים לבצוע, לחזור בלי לבצע. כי אם היה סיכון גדול, אם נצליח להגיע, לבצע ולחזור. ברור כמעט לגמרי שאם מבחינת מרחב זמן, שאם אתה אחרי, מגיע לבצוע אחרי שעה שתים-עשרה בלילה, אז יש מעט מאד סיכויים שנחזור בחזרה.

התחלנו ללכת, הלילה חורפי, שחור, בוצי, פחות או יותר הכרנו קטעים מהדרך מסוירים ופעולות קודמות. אחרי איזה שעה, שעה וחצי של הליכה, ראינו איזה כתם גדול, בהיר לפנינו. עם הטיפוס בהר ואז לא היה ברור מה זה עד שהתקרבו יותר והתברר שבזמן שהלכנו, מאז שיצאנו, לא ידענו את זה הסתבר שירד שלג ובשלב מסוים הגענו לאזור מושלג. צעדנו, התחלנו ללכת בשלג, היה הרבה יותר קשה. אתה כל רגל, כל צעד אתה שוקע עשרים, שלושים סנטיים בשלג, זה מקשה על ההליכה.

ב. אפילו שהיה חושך, אתה רואה איזה תוואי-קרקע, אתה רואה צבע, אתה רואה שביל, אתה מרגיש שביל ברגליים. פה, ברגע שזה היה מכוסה שלג, אז גם הפריבילגיה הזו אין. בשביל זה זה גם עליה קשה. בכל אופן, הגענו לכביש חברון-בית-לחם... בשלב מסוים הסתכלנו בשעונים השעה הייתה חמישה-עשרה. היה לנו עוד 4 ק"מ הליכה עד חברון, זה היה אזור חלחול. בעצם, זה היה רגע של החלטה והכרעה. אם להיות נאמנים לפקודה שקבלנו היינו צריכים בשלב הזה לשבת חמש דקות לנוח ולהתחיל לחזור בחזרה אבל זה נראה לנו תרוץ לחזור בהחזרה בשלב הזה שכבר אחרי שהלכנו 18 – 19 ק"מ ואז ממש, בהחלטה במקום כמו שאומרים, בהצבעה ברוב קולות היינו ארבעה, החלטנו להמשיך, לקחת את הסיכון של השעה המאוחרת מעבר לזמן שהוצב לנו. אה, והתחלנו לנוע על הכביש לכיוון חברון. הייתה הליכה קשה מאד על הכביש. הכביש היה מכוסה קרח. אנחנו הולכים, מתחלקים,

נופלים, בצד הכביש מלא טרסות, גדרות אבן, זה היה קשה מאד אבל, אין ברירה. ברבע לאחת בערך נכנסו לתוך חברון, התחלנו לחפש את המטרה שלנו ואכן ראינו בית עם אור בפנים. מסביב לשולחן ישבו חמישה, שישה גברים זה הייתה מטרה קלסית ... התקרבו לבית, בגלל רקע השלג הם הבחינו בנו כי ככה בחושך סתם לא רואים אבל כנראה שעל רקע השלג הם הבחינו בנו, כבו את האור. לנו זה היה בעצם הסימן להתחיל. אה... רצנו פנימה לחדר, הבית היה מוקף גדר בתוך חצר. שני חברים' נשאר ליד השער של החצר לאבטח את אזור הפעולה... שניים רצו פנימה. מצאנו דלת-פח גדולה. היו לנו מטעני פריצה אבל חפשנו איזה זיז או משהו, ידית לתלות את המטען שיפרוץ את המנעולים ואת הסגירה... ולא מצאנו. הכל היה חלק, סגור. שמנו שני מטענים של חצי קילו באזור הצירים הדלתות מתך כוונה שזה יפרוץ. היה פיצוץ עז, רעש אדיר באמצע הלילה, חזרנו לדלת אחרי הפיצוץ, זה לא הזיז לה בכלל. ו... לא הייתה ברירה, שמנו שני מטענים נוספים, שני קילו הפעם, יותר גדולים, שוב פיצוץ אדיר. חזרנו לדלת, העיף את הדלת עם הצירים, עם המשקופים פנימה. התפרצנו פנימה לבית, בצענו את המשימה שלנו... יצאנו החוצה... בתוך הבית, עוד באחד החדרים נתקלתי... לא פגענו בהם לרעה. באישה ושני ילדים. הרגענו אותם. הרגעתי אותם, יצאנו החוצה שם היה הלם מסוים, עשרות ערבים רצו ברחובות, בסמטאות, בחצרות, צעקות "איטבח אל יהוד", חברנו לשניים האחרים שנשארו בחוץ ובעצם מרגע זה התחילה נסיגה, ניתוק מגע. איך יוצאים מבלי להיתקל בכל הערבים שמחפשים אותנו מסביב. זה כבר היה ממש עקב בצד אגודל, צרור לפה, רימון לשם, צרור לפה, רימון לשם ואנחנו מפלסים לנו את הדרך דרך החצרות. כבר אתה לא יכול ללכת על רחוב ראשי או על סמטה ראשית אלא אתה קופץ מחצר לחצר במגמה מה שיותר מהר לצאת מהעיר... באיזהו שלב פתאום ראינו שאחד הבחורים חסר לנו. נשאר קצת מאחור. היה רגע קשה שאתה יודע שאתה לא... מצד אחד ברור שאתה יודע שאתה לא משאיר בן אדם מאחור, מצד שני אתה יודע שלהיכנס פנימה בחזרה זה... טרוף מסוים. אז שמענו פיצוץ. הערכת-מצב קצרה אמרה לנו בעצם מה שכנראה לערבים, לתושבים שם היו רובים, אקדחים, רובי-ציד אבל לא רימונים. הרעש של הרימון בעצם אמר לנו שזה אולי הבחור שלנו. חתרנו למקום שהוא באיזה סמטה, מצאנו אותו שוכב, הוא היה במין בלחץ מה שהסתבר, היה לו מעצור בנשק, ולא יכול היה, ועלו עליו ערבים, סגרו עליו, הוא הייתה לו התושייה והיזמה לקחת ולזרוק רימון, אותם זה הבריה, נתן לו הפסק-זמן ובעצם לנו את הפסק-זמן להגיע אליו. כשהם חזרו כבר אנחנו פתחנו עליהם באש, הם ברחו עוד פעם וחילצנו אותו. לקח לו כמה דקות להתאושש אבל הוא חזר לעצמו. זהו. והתחלנו לנתק מגע. יצאנו, כבר היינו מחוץ לעיר, אז ראינו קבוצה של חיילים. רצו בצורה מסודרת עם מפקד בראש שהם מנסים לחסום לנו את הדרך. החלטנו לתת להם להתקרב ולפתוח באש להרוג, לנסות לפגוע במפקד שרץ בראש, ואז הערכנו והאמנו שאנחנו נצליח, אם נצליח לפגוע בו אז הוא יפול, חיילים שלו יקחו אותו ויברחו אתו. יתן לנו, יפתח לנו את הדרך, זה הערכת-מצב שלנו הייתה בעצם די נכונה, א-פגענו בו והוא נפל. פה הייתה הפתעה, לא הפתעה אבל פה קרו דברים קצת אחרת: הם השאירו אותו לשכב וברחו. ניגשנו לוודא שהוא אכן כבר לא יכול לגרום לנו נזק, את האקדח שלו לקחתי, עד היום הוא אצלי למזכרת, ו... זהו, מאותו רגע, הכי מהר והכי חזק שאפשר בדרך הביתה. אם בדרך לשם, פה ושם ניסינו לעקוף כפר או מוצב או משמר או מארב, פה כבר לא, אמצעי הזהירות היחיד זה אצבע על ההדק, חותרים, חותכים, חוצים כפרים על הדרך הכי קצרה והכי טובה לכיוון הגבול. הגענו לגבול, חיכו לנו שם חברים ... אריק..., מרק חם, תה חם, אבל מה שאנחנו היינו צריכים זה רק לנוח. היה איזה שתים-עשרה שעות של הליכה ומאמץ בלתי פוסק... שמחים ומרוצים שהצלחנו לחזור, לחזור בשלום ולבצע את המשימה. זהו. קבלת.

יורם: עליכם הטילו הרבה כאלה. בעקבות רצח...

כהנר: פעם ברמה כזו, פעם ברמה... אבל פעולת תגמול זה לא הדבר היחיד שאני יכול להגיד לך. שאם בחצי השנה הראשונה של '53, לפני שהייתה 101 אז היו בערך 1800 חדירות מעבר לגבול, זה בערך עשר בלילה בממוצע, בשנה השניה שאנחנו פעלנו למרות שהחצי השני של השנה, אבל לא בשנה השניה, בחצי השנה השני... היו אולי מאתיים חדירות, למרות שהחצי שנה הראשון זה היה חורף, שיותר קשה לעבור את הגבול וכן-הלאה בחצי שנה הראשון שהוא יותר קשה היו 1800 ובחצי השנה השני שזה קיץ והוא קל והוא נוח מכל הבחינות, היו כ-200 חדירות. זאת אומרת שזה ירד מ-10 ללילה ל... אני יודע, שנים וחצי ללילה אה... למה, ל-1,1, 2,1 ללילה זה אומר שהאפקט היה. זה לא כמובן שזה זמני, הדברים, הם גם לומדים, גם מתחזקים, והמוטיבציה שלהם לפגוע בנו היא גדולה עד היום, לא פחתה בחמישים שנה אחרונות. זהו.

יורם: איזה מין אווירה הייתה בארץ. יכול להגיד... מהדברים עולה "מדינה על תנאי".

כהנר: זה נכון. זה נכון ואין ספק שהמצב היה, הביטחוני היה יותר קשה ויותר מסובך מאשר היום. מסובך וקשה. אבל התקשורת הייתה אחרת.

יורם: מאיזו בחינה? אתה הראשון שמעלה את זה.

כהנר: התקשורת אז הייתה לה, המטרה שלה הייתה לעודד את העם ולחזק את רוחו, היום התקשורת היא בדיוק הפוכה, המטרה של התקשורת היא להחליש את העם, מטרה חד וחלק ומוצהרת וברורה זה זה. קורים בארץ הזו דברים נפלאים, אני לא מדבר, רק בתחום הביטחוני והזה בהתיישבות, בחקלאות, בתעשייה, באנשים שעוזרים ומוכנים לתרום מזמנם ומיכולתם אתה לא שומע על זה, התקשורת מבליעה את זה. אתה פותח עיתון, אתה פותח חדשות, אתה רואה רק שחיתות ופשע, בקושי אולי מדי פעם פה ושם מתגב איזה מעשה טוב שמוקף בדברים אחרים...

יורם: הרגשתם טוב עם זה. היום אתה לא מרגיש טוב עם מה שקורה היום.

כהנר: וודאי שלא, אני לא אומר שצריך להסתיר ולטייח ולזייף דברים אבל לתת את זה בפרופורציה הנכונה, אבל איך אמר פעם... מישהו אמר איזה איל עיתונות אמריקאי אמר אני חושב, אני לא זוכר מי זה היה, הוא אמר שאם כלב נושך בן-אדם זה שום דבר, זה לא ידיעה בכלל אבל אם בן-אדם נושך כלב זה דבר הודעה סנסציונית. אז מה נורמלי, מה שבסדר כאילו לא מעניין אף אחד, לעומת זה, כל דבר שהוא חריג, שהוא קרימינל, שהוא פשע הוא זה... זה חגיגה לעיתונות.

יורם: עוד דבר אחד. מאיפה בא לך הכינוי קצ'ה?

כהנר: אני למדתי במקווה-ישראל.

יורם: יליד איזה אתה?

כהנר: יליד אה... רשפון, נולדתי ברשפון, למדתי בבית ספר חקלאי כבן-מושב, כמי שרוצה להיות חקלאי ועד היום הזה אני חקלאי אז, אה... למדתי במקווה ובמקווה הייתה כיתה זה היה, אני למדתי ב'48, סוף '48 נכנסתי ל... התחלתי את לימודי במקווה. הייתה כיתה אחת קראו לה כיתה ה"פלמ"ח". זה היה חברה' שהפסיקו את הלימודים והתגייסו לפלמ"ח ואחרי שנגמרה מלחמת-השחרור הם חזרו כל הכיתה, כל מי שנשאר בחיים, כמה נהרגו מהכיתה הזו, הם חזרו לסיים את שנת הלימודים האחרונה במקווה. בכיתה זו היה, היו ארבעה חברים מכפר-גלעדי. אחד מהם קראו לו אורי כהנסקי, שם משפחתו כהנסקי, שם משפחתי כהנר אז, אה... הדביקו לי את השם קצ'ה. אחרי

שהוא עזב. כהנסקי, כהנר, אחרי שהוא סיים את לימודיו אני הייתי אז בשנה השניה. אז הדביקו לי את השם, ניסו להדביק לי את השם קצ'ה. אם הייתי מסכים הייתי אומר יופי, אז אחרי יומיים אולי היו מפסיקים אבל אתה יודע, אני ניסיתי להתנגד אז דווקא, הילדים עושים דווקא וזהו. ומאז נשאר, מלווה אותי עד היום, למרבה הצער הקצ'ה המקורי הזה הראשון נהרג במלחמת ששת-הימים ואם אתה תבקר בכפר-גלעדי בבית-הקברות, חמישה קברים צפונה מקברו, מהאריה השואג, יש שם מצבה שכתוב עליה כהנסקי בסוגריים קצ'ה.

כהנר בכ' גם כהנסקי.

ב-2 בנובמבר '55.

יורם: "הצהרת בלפור".

כהנר: כמה שנים אחרי הצהרת בלפור, 3+35, 38 שנים, נפצעתי אנושות, שכבתי כמה ימים בלי הכרה בכלל ואחר כך ביליתי חודשים ארוכים בבית חולים. בהתחלה באר-שבע אחר כך תל-השומר. הרפואה של אז לא הייתה הרפואה של היום. אני חושב אה... הצלחתי לשרוד בעיקר בגלל רצון עז לחיות, מרופאים טובים ומסורים ויצאתי שבר כלי בעצם שוב החלטתי שאני מוכרח לחזור עכשיו וגם להשתדל לחזור לשורות מילואים. לא רצו לקבל אותי בגלל הפציעה הקשה ואז "למזלי" במרכאות, למזלי פרץ מבצע-קדש באוקטובר '55 (יורם – 56), '56, סליחה, ואז, כמעט שנה אחרי שנפצעתי, אפשר להגיד שממש עם עוד אשפוז חלקי וטיפולים בעקבות הפציעה, הצטרפתי לצנחנים בחה"א סיני ובצורה כזו הצלחתי בעצם לעקוף את כל הועדות הרפואיות וכל ה... מגבלות והאיסורים (איסורים מהמילה "אסור" לא ייסורים) ו... זהו מאז גם חזרתי לשרת במילואים.

יורם: אתה זוכר את הפציעה שלך?

כהנר: וודאי שאני זוכר, מה זה? מה זאת אומרת אם אני זוכר? איך זה קרה? אה... זה היה תוך כדי קרב כיבוש מוצב מצרי נפתחה אש ממוצב שכן ומספר כדורים פגעו בחגור ובנשק שהיה עלי, ו... רסיסים חדרו לתוך גופי. היה גם פיצוץ, אולי רימון משהו, רסיסים חדרו לתוך גופי, קרעו לי את הבטן, הייתה גם פגיעה בחזה ובצוואר, זרק אותי לקרקע, שכבתי לא יכולתי לקום, לא כל כך הבנתי למה, קראתי לרופא, הראיתי לו, את החובש, פציעה בחזה, בצוואר, החובש מישש, אמר: "זה נראה שטחי, אל תדאג, בסדר" אז הרגשתי שגם על הבטן שלי יש משהו רטוב. מששתי והרגשתי שאני מחזיק איזה צינורות ביד, מסתבר שהמעיים היו בחוץ ומאותו רגע התחיל תהליך של פינוי, דרך ארוכה של ייסורים עד בית חולים, ניתוח ואחר כך תהליך של ניסיונות, חודשים של ניסיונות להחלמה, עם כל מיני בעיות וסיבוכים של דלקות!!!... במשך כמה? חודשים, עשו לי, מפה, וכל הצרכים שלי עשיתי דרך על הבטן, על הגוף, לא מהצנרת הרגילה אבל לאט לאט, כמו שאמרתי, עם רצון חזק לחיות ולהחלים, חזרתי לעצמי.

יורם: מה חושב בן-אדם ככה באותו רגע?

כהנר: שהוא הולך למות! קורא לחברים שלו ואומר, תמסרו... שלום לאישה, הייתי כבר נשוי, ו... זהו, אלא שהכל נגמר.

יורם: ואיפה מבין שזה לא נגמר?

כהנר: אחרי חצי שנה בבית חולים, שמצליחים לסגור את הבטן ולהחזיר את הבטן ולהחזיר את הכל שיפעל בדרך הנורמלית לפחות אז הוא מבין שזה כנראה יצליח.